

קורס ACI מספר 15: כוונתו האמיתית של הבודהה

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 1

1. מה שמו של הטקסט העיקרי שבו נשתמש בלימודנו את אמנות האינטרפרטציה? מהו שם המחבר ומהם תאריכיו? (מסלול טיבטי, בטיבטית).

לימודנו יתבסס על הטקסט: "תמצית ההסבר הטוב על אמנות האינטרפרטציה"

དང་ངེས་ལེགས་བཤད་སློང་པོ།

drange lekshe nyingpo

שנכתב ע"י המאסטר ג'ה צונגקפה, 1357-1419.

ཇེ་ཙོང་ཁ་པ།

je tsongkapa

2. בטקסט זה יש דיון השוואתי של האמונות של שתי אסכולות חשובות של הבודהיזם ההודי הקלאסי – אסכולת רק תודעה ואסכולת דרך האמצע – לגבי כוונתו האמיתית של לורד בודהה, וכיצד להחליט למה באמת התכוון לורד בודהה כאשר הוא סובב את גלגל הדהרמה. ציין את המקור שעליו מתבססת העמדה של כל אחת מאסכולות אלו, ומה שם המחבר של כל אחד מהמקורות הללו (מסלול טיבטי – שם כל אסכולה ושם המקורות בטיבטית).

א. אסכולת רק תודעה:

עמדתם מתבססת על הטקסט "ביאור הכוונה האמיתית של הסוטרות"

མདོ་སླེ་དགོངས་འགྲེལ།

dode gongdrel

(*Samdhinirmochana Sutra*), הסבר מאת לורד בודהה על תורתו.

באופן יותר ספציפי, הם מסתמכים על הפרק השביעי של טקסט זה, המכיל עשרה פרקים, שנקרא "הפרק שביקש הבודהיסטווה פאראמארטה סאמודגאטה".

བྲུང་སེམས་དོན་དམ་ཡང་དག་འཕགས་ལུ་བའི་ལཱུ།

jangsem dundam yangdak pak shupay leu

ב. אסכולת דרך האמצע:

עמדתם מתבססת על "הסוטרה שניתנה בעקבות בקשתו של האריה בשם 'חוכמה אינסופית' [כלומר, גם כאן המחבר הוא לורד בודהה].

འཕགས་པ་སྒོ་གྲོས་མི་ཟད་པས་ལུས་པའི་མདོ།

pakpa lodru misepe shupay do

3. בימינו יש אנשים שאומרים שהבנה של ריקות אינה הדבר העיקרי בבודהיזם, ויש אחרים שאומרים שניתן לדעת ריקות רק באופן אינטואיטיבי, ולא מתוך בסיס של לימוד מוגדר ומאורגן. הבא ציטטה מלורד בודהה עצמו שמפריכה עמדות אלו.

ג'ה צונגקפה מביא ציטוט מסוטרה בשם "הסוטרה שניתנה לבקשתו של אריה רשטראפאלה" ושבנו נאמר: "היצורים נאלצים לנדוד כאן", בסמסרה, "משום שאין להם ידע על דרכי הריקות". ועוד נאמר שם: "בעלי החמלה [כלומר הבודהות והבודהיסטות] משתמשים בשיטות ובמיומנויות שונות, ובמיליוני נימוקים הגיוניים, להביאם לשם".

4. מדוע יש צורך ללמוד להבחין בין פשט ודרש? מדוע יש ללמוד לפרש את מה שהבודהה אמר כדי למצוא למה הוא התכוון באמת?

הסיבה העיקרית היא ללמוד את המשמעות האמיתית של ריקות, כיוון שנראה שבשלוש הפעמים השונות שבהן סובב הבודהה את גלגל הדהרמה, הוא הסביר ריקות באופנים שלכאורה סותרים זה את זה.

5. הסבר את שלוש הרמות השונות של "פשט" ו"דרש".

א. ברמה של ביטוי: האם המילים שאדם אומר והמשמעות שלה הוא מתכוון תואמים (פשט) או לא (דרש)?

ב. ברמה של המציאות: האם האופן שבו אובייקט מופיע תואם את האופן שבו האובייקט קיים (פשט) או לא (דרש)?

ג. ברמה של ההבנה: האם אנו מבינים את שתי המציאויות בתפיסה (Tsema בטיבטית, Pramana בסנסקריט) שרואה אותן כמות שהן (פשט) או שאנו מבינים אותן רק בערך (Yi-cho בטיבטית), הבנה כללית בלבד (דרש)?

6. ג'ה צונגקפה מדגיש שאם חייבים לחלק את מה שהבודהה אמר לפשט ולדרש, אזי גם כאשר הבודהה מסביר באילו מקרים יש לקחת את דבריו כפשוטם ובאילו מקרים יש לפרשם ולא לקבלם כפשוטם – הסברים אלו עצמם אינם בהכרח פשט. ולכן, בסופו של דבר עלינו להסתמך על מה שנראה לנו הגיוני וסביר. תאר את שלושת המבחנים הלוגיים שהומלצו ע"י לורד בודהה, והבא סימוכין לאלו.

לורד בודהה מייעץ לנו לקבל את דבריו רק לאחר שבחנו אותם בזהירות, כפי שבודקים זהב - באש, ע"י חיתוך, ועל ידי שימוש באבן בוחן. שלוש בדיקות אלו מתייחסות, בהתאמה, לבדיקה האם אמירה ספציפית או אמונה מסוימת סותרת:

- א. את החוויה הישירה והנכונה שלנו
- ב. תפיסות שהסקנו באופן נכון באמצעות ההיגיון
- ג. את דבריה של ישות שלגביה וידאנו באופן נכון שאינה מכזבת.

7. אם נכון הדבר שרבות מהאמונות של אסכולות כגון רק תודעה הן בעצם שגויות, אז מדוע כל-כך חשוב ללמוד אותן היטב?

לורד בודהה לימד את האסכולות השונות של הודו העתיקה כיוון שהן היו מועילות לקדם אנשים בעלי יכולות ונטיות שונות בדרך הבודהיסטית. אמונות רבות של אסכולות רק תודעה, למרות שטכנית אינן לגמרי נכונות, בכל זאת עוזרות לנו לפתח חשיבה בהירה ביחס לריקות, ואת הרעיון שהעולם וכל היצורים שבו הם השלכה של תודעתנו.

8. כיצד יכול העיקרון של פשט ודרש להועיל לנו בחיי היום יום שלנו?

אנו יכולים להבין שאם הבודהה עצמו השתמש ב"דרש" כאשר היה בכך משום תועלת לתלמידיו, הרי שעלינו להיזהר משנה זהירות שלא לשפוט את האנשים סביבנו, כיוון שמאוד ייתכן שהם ישויות מוארות המנסות לקדם את החשיבה שלנו ושל האחרים.

קורס ACI מספר 15: כוונתו האמיתית של הבודהה

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 2

1. בתשובתו לבודהיסטווה בטקסט "ביאור הכוונה האמיתית של הסוטרות", לורד בודהה מסביר שכאשר הוא אמר שלשום אובייקט קיים אין טבע משל עצמו, הוא התייחס לשלושה סוגים של היעדר. מהם שלושה אלו (מסלול טיבטי, בטיבטית).

א. היעדר של טבע מוגדר

མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མིད་པ།

tsennyi ngowo nyi mepa

ב. היעדר של הטבע לגדול

སྐྱེ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་མིད་པ།

kyewa ngowo nyi mepa

ג. היעדר של הטבע של להיות אולטימטיבי

དོན་དམ་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མིད་པ།

dundampa ngowo nyi mepa

2. ציין את שמות שלושת המאפיינים המפורסמים שמהווים את אבן הפינה לאמונתיה של אסכולת רק תודעה, ואשר קשורים לשלושת סוגי ההיעדר שהוזכרו בשאלה 1. כמו כן תאר אותם בקיצור (מסלול טיבטי, בטיבטית).

א. המשגות (קוץ טק) – תוצרים של מילים או תמונות מנטאליות שבאמצעותם אנו תופסים את העולם; תוצרים אלה יכולים להתאים לדברים קיימים או לכאלו שלא קיימים.

ཀུན་བརྟགས།

kuntak

ב. דברים מותנים (שן וּוּג) - דברים משתנים שנוצרים מסיבות ותנאים.

ཤེན་དབང་།

shenwang

ג. טוטליות (יוג דרופ), כלומר ריקות. היעדר קיום עצמי (צורה ספציפית של המשגה שקשורה לדברים שלא קיימים) שחל על כל הדברים, ובפרט על דברים מותנים.

ཡོང་སྐྱུང་།

yongdrup

3. נאמר של-המשגות אין טבע שמגדיר אותן. הסבר למה מתכוונים בביטוי זה באסכולת רק תודעה, ואז השווה זאת לכוונת הביטוי לפי אסכולת דרך האמצע.

א. לפי אסכולת רק תודעה, למשהו אין טבע שמגדיר אותו כאשר הוא אך ורק המשגה של "מונחים ושמות" (מילים ותמונות מנטאליות); כאשר הוא אינו קיים מצד עצמו, באמצעות טבע עצמי ייחודי משלו. מבין כל הדברים המאופיינים על ידי שלושת המאפיינים, היעדר של טבע מגדיר חל רק על המשגות; דברים השייכים לקבוצת הדברים המותנים או לטוטליות, אכן קיימים לפי הגדרה.

ב. לפי אסכולת דרך האמצע, לא ניתן למצוא שום טבע מגדיר לשום אובייקט: כאשר מחפשים אותו באופן בלתי תלוי בשמו או בתווית המנטאלית שלו, לא מוצאים אותו. לשום אובייקט בעולם אין טבע מגדיר.

4. עבור כל אחד משלושת סוגי המאפיינים הסבר מדוע הוא מתאים לתיאור של היעדר של טבע עצמי שמתאים לו (אל תשכה שאתה חובש את הכובע של אסכולת רק תודעה!).

א. להמשגות אין טבע עצמי המגדיר אותן משום שהן אך ורק תבניות של שמות ומונחים (מילים ותמונות מנטאליות); הן אינן קיימות מצידן הן, באמצעות איזה טבע ייחודי משל עצמן.

ב. לדברים מותנים אין טבע עצמי של גדילה כי הם אינם גדלים בכוחם הם אלא בתלות בגורמים אחרים.

ג. טוטליות זה היעדר האולטימטיביות שיש לה עצמה ולדברים מותנים. דברים מותנים אינם מה שנתפס ע"י תפיסה ישירה של ריקות, ולכן אינם משהו בלתי משתנה שהוא אולטימטיבי. טוטליות היא בדיוק ההיעדר של אולטימטיביות במובן של טבע עצמי, היעדר של מה שהריקות מכחישה שקיים. גם להמשגות אין טבע של להיות אולטימטיביות, אך אין מרחיבים עליהן את הדיבור כאן, כי רק מעטים שמבינים שהן בעצם פרי הדמיון יטעו לחשוב שהן אולטימטיביות.

5. הסבר בקצור כיצד מפריך ג'ה צונגקפה את הרעיון של אסכולת הג'ונגפה Jonangpa הטיבטית שהטטליות הבלתי משתנה, כלומר הריקות, היא משהו שקיים מכוח עצמו, משהו חיובי.

ג'ה צונגקפה אומר שתהיה זו סתירה גמורה לטעון בו זמנית את שני הדברים הבאים:

- א. שיש לקחת כפשוטן את מילות הסוטרה ("ביאור הכוונה האמיתית") (לורד בודהה אומר שם בכמה אופנים שריקות היא פשוט היעדר של משהו שאינו קיים).
- ב. הריקות איננה פשוט דחייה של הדבר שאנו מכתשים את קיומו כאשר אנו מדברים על "חוסר עצמיות".

6. לבסוף, הבא דוגמאות לכל אחד משלושת הסוגים של היעדר טבע עצמי, או המאפיינים (מסלול טיבטי – בטיבטית)

- א. המשגות הן כמו פרח שגדל באוויר (לא שאין דבר כזה, אלא שהן רק משהו דמיוני או אובייקט מנטאלי).

ཀུན་བཏགས་ནམ་མཁའ་མི་ཉལ་དང་འདྲ།

kuntak namkay metok dang dra

- ב. דברים מותנים הם כמו אשליה. איננו רואים שהסיר ותפיסתנו אותו הם "מאותו חומר" במובן שהם באים מאותו זרע קארמי, אולם הם אכן כך, ובמובן זה הם אשליה.

ཤེན་པོ་ཉལ་སྐུ་མ་དང་འདྲ།

shenwang gyuma dang dra

- ג. טטליות היא כמו מרחב ריק, היעדר של חומר פיזי, במובן של היעדר של טבע עצמי שממילא לא קיים.

ཡོང་སྐུ་བ་ནམ་མཁའ་དང་འདྲ།

yongdrup namka dang dra

קורס ACI מספר 15: כוונתו האמיתית של הבודהה

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 3

1. בפעם השנייה שלורד בודהה סובב את גלגל הדהרמה, הוא תאר את כל הדברים שקיימים בחמישה אופנים שנראים מאוד קיצוניים. סיימנו לדון בראשון. מנה את שאר הארבעה (מסלול טיבטי, בטיבטית).

כל דבר קיים

א. אינו גדל

མ་སྐྱིམ་པ།

ma kyepa

ב. אינו פוסק

མ་རྒྱུག་པ།

ma gakpa

ג. חדל מלכתחילה

གཞིན་མ་ནས་ཞི་བ།

suma ne shirwa

ד. מעצם טבעו, כבר חלה לגמרי מעבר לצער

རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་སུ་བྱ་ངན་ལས་འདས་པ།

rang shin gyi yong su nya-ngen le depa

2. מדוע ניתן לומר שהמשגות אינן גדלות ואינן פוסקות?

הן אינן קיימות לפי ההגדרה, ולכן אינן יכולות לגדול או להיפסק, כי גדילה או היפסקות הם אירועים שחייבים להתקיים לפי הגדרה כדי שיוכלו להתרחש; להפך, אם משהו גדל או פוסק, הוא חייב לעשות זאת לפי ההגדרה (על-פי אסכולת רק תודעה).

3. מדוע אין ההמשגות עצמן שייכות לקבוצת הדברים שהם נגועים?
ההמשגות כבר "חדלו", או שהן אינן שייכות – מלכתחילה - לקבוצת הדברים שהם נגועים, והן גם נמצאות במצב שמעבר לכל צער (או שקשור בדברים נגועים) כיוון שהן דברים שלא נוצרו.
4. מדוע, לפי הסוטרה, ניתן להגיד שטוטליות אינה גדלה ואינה פוסקת?
כיוון שהיא "משהו שלא נוצר שממשיך בזמן של אי השתנות שהיא בלתי משתנה, ובזמן של אי זעזוע של מה שאינו בר זעזוע". כלומר, היא לא השתנתה במשך כל הזמן מאז ראשיתה, וכן לא תשתנה עד לזמן שבו היא תחדל.
5. מדוע מסבירה הסוטרה בשם "ביאור הכוונה האמיתית של הסוטרות" את ארבעת האפיונים האחרונים רק בהקשר של היעדר טבע עצמי מהסוג הראשון והשלישי, ולא בהקשר של הסוג השני? (מסלול טיבטי, בטיבטית).
דברים מותנים (שן וואנג) אכן מפגינים גדילה והיפסקות, והם עושים זאת לפי ההגדרה. והרוב המכריע של דברים מותנים כלול בקבוצת הדברים הנגועים, ולכן לא ניתן להתייחס אליהם כאילו כבר "חדלו", או שאינם שייכים יותר לקבוצת הדברים הנגועים, כלומר נמצאים במצב של "מעבר לכל צער".

གཞན་དབང་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་སྐྱེ་འགག་

shenwang ranggi tsennyi kyi kye gak

གཞན་དབང་ཕལ་ཆེར་ཀུན་ཉོན་གྱིས་བསྐྱུས།

shenwang pelcher kunnyon gyi du

6. אם מחליטים להחיל את ארבעת האפיונים האחרונים גם על דברים מותנים (שן וואנג), כיצד יש לפרשם? (מסלול טיבטי - בטיבטית).
במקרה זה אנו צריכים להניח שהכוונה ב-"גדילה" ו"היפסקות" היא "לפי הגדרה", אך במובן הספציפי של גדילה והיפסקות ללא הסיבות והתנאים המתאימים. ואז נוכל לפרש שהם "חדלו" או שהם "מעבר לצער" במובן שהם מעבר למצב של קיום ללא הסיבות והתנאים הללו.

རང་གི་རྒྱ་རྒྱུན་མེད་ནས་མ་སྐྱེ་བ་དང་མ་འགག་པ།

ranggi gyukyen mene makyewa dang magakpa

קורס ACI מספר 15: כוונתו האמיתית של הבודהה

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 4

1. הסוטרה "ביאור כוונתן האמיתית של הסוטרות" עוברת כעת לטפל בשאלה כיצד אנו מזהים את שלושת המאפיינים. היא עוזרת לנו להבין את המאפיין של המשגות (קון טק) ע"י שהיא מראה כיצד הן קשורות לדברים המותנים (שן וואנג). רשום את שלושת האופנים של הקשר שבין הקון טק לשן וואנג, לפי הסוטרה? (מסלול טיבטי, בטיבטית).

א. דברים מותנים (שן וואנג) הם ה"זירה" שבה פועלת התודעה שמייצרת את המשגות (קון טק). הם הדברים שעליהם אנו חושבים באמצעות המשגה כמו "זה מקל".

ནམ་པར་རྟོག་པའི་སྤྱོད་ལུང་།

nampar tokpay chuyul

ב. דברים מותנים (שן וואנג) הם האובייקטים שאליהם מכוונות המשגות (קון טק), הם אלו שמקבלים את התווית.

ཀུན་བརྟགས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གནས།

kuntakpay tsennyi kyi ne

ג. לדברים המותנים (שן וואנג) יש התכונות הטיפוסיות של גורמים, או דברים משתנים.

འདུ་བྱིད་ཀྱི་མཚན་མ།

duje kyi tsenma

2. במסגרת ההסבר שבא בעקבות הציטוטים הנ"ל מן הסוטרה, ביחס לתהליך יצירת המשגה (קון טק), מופיעה הבחנה בין הדבר המותנה (שן וואנג) שהוא האובייקט של המצב המנטאלי הממשיג, המצב המנטאלי הממשיג עצמו, והמשגה (קון טק) ש"מונחת" ביניהם. הסבר את שלושת אלו כפי שקורה בדוגמה של התינוק ששמו טאשי.

לזוג נולד בן, ולאחר יום מחליט האב ששמו יהיה טאשי. "הילד טאשי" הוא המשגה (קון טק), במקרה זה השם) שנמצאת בין האובייקט לו ניתן השם (התינוק שנולד) והמצב המנטאלי שמייצר את המשגה (האב שחושב על הבן כ"טאשי" ונותן לו את השם "טאשי").

3. בדוגמה של התינוק ששמו "טאשי", מהי האינדיקציה (לפי אסכולת רק תודעה) שההמשגה (קון טק) לא קיימת לפי ההגדרה?

אילו היה "הילד טאשי" קיים לפי הגדרה, הוא היה קיים מצידו הוא, באופן קיום ייחודי משלו. פירושו של דבר, שעוד לפני שמצב התודעה הממשיג (החלטתו של האב לקרוא לו בשם טאשי) נכנס לפעולה ביום המחרת, כולם היו אומרים: "הו, טאשי נולד" למן רגע הגיחו מן הרחם - אך למעשה הם אינם יכולים לעשות זאת עד אשר הם יתחילו לחשוב עליו כעל טאשי ביום הבא.

4. בהמשך הסוטר מהשתמשים בשלושת הביטויים "הזירה שבה פועלת התודעה שמייצרת את ההמשגות (קון טק)" וכך הלאה, כבסיס לתיאור דברים מותנים (שן וואנג) וטוטליות (או ריקות), בנוסף להמשגות (קון טק). במילים אחרות, משתמשים בשלושת הביטויים כדי להבין את המשמעות האמיתית של שלושת המאפיינים של דברים לפי אסכולת רק תודעה, ובפרט כיצד הם מתייחסים זה לזה. הסבר את היחסים ההדדיים שבין שלושת המאפיינים.

התפקיד של שלושת הביטויים במקום זה בסוטר הוא להסביר כיצד שלושת המאפיינים עוזרים להגדיר זה את זה. למשל, אנו יוצרים בתודעתנו המשגות (קון טק) מסוימות אודות ילד בשם טאשי. חלקן נכונות, כגון "טאשי הוא ילד", וחלקן לא נכונות, כגון "העובדה שטאשי נקרא טאשי היא משהו שקיים באופן טבעי, לפי הגדרה". בשני המקרים, ההמשגות מוחלות על דבר מותנה (שן וואנג), הילד שזה עתה הגיח מרחם אימו. העובדה שההמשגות המוטעות אינן נכונות לגבי הדבר המותנה - העובדה שלדבר המותנה או לילד אין שום תכונות כאלו, שהוא ריק מהן - זוהי הטוטליות (יונג דרופ) שלו, או הריקות של טאשי. ההמשגות הנכונות עוזרות לקבוע תמונה מנטאלית תקפה של טאשי, להבדיל ממה שהוא לא.

5. הסוטר אומרת שהעיקרון של קביעת שלושה מאפיינים של דברים ישים לגבי רשימה שלמה של אובייקטים שונים. מנה כמה מהם (מסלול טיבטי, בטיבטית).

נאמר שהעיקרון ישים לכל הנושאים שהוזכרו בסיבוב הראשון של גלגל הזהרמה: לחמשת המצבורים, לתריסר דלתות החושים, לתריסר החוליות של התהוות מותנית, לארבעת סוגי ההזנה, לששת האלמנטים, ולשמונה עשרה הקטגוריות.

ཕུང་པོ་ང་།

pungpo nga

སྐྱི་མཚེད་བཅུ་གཉིས།

kyeche chungyi

རྟིན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས། ཟས་བཞི།

tendrel yenlak chungyi

se shi

ཁམས་དྲུག་

kam druk

ཁམས་བཙོ་བཟླ་དྲུག་

kam chopgye

6. תאר שני אופנים שבהם דבר יכול להיות ריק ממהו, ואז הסבר איזה משני אלו יותר רלוונטי כאשר אנו אומרים שהטוטליות (ריקות) ריקה מהמשגות (קון טק) מסוימות (מסלול טיבטי – הבא גם שני פעלים טיבטיים שעוזרים להסביר את ההבדל).

אופן אחד הוא שמהו אינו נמצא במקום מסוים (למשל – הכיסא לא נמצא בחדר). האופן השני הוא שמהו איננו דבר אחר (למשל – החבל המפוספס איננו נחש). האופן השני יותר רלוונטי כאן – דברים מותנים (שן וואנג) אינם הדברים שקיימים מצד עצמם, כפי שהמשגות (קון טק) שלנו משליכות אותם. הפועל הטיבטי שמשמשים בו במקרה הראשון הוא *mepa*, (ההפך מ- *yupa*, קיים), ובמקרה השני הוא *minpa* – (ההפך מ- *yinpa*, להיות בעל תכונה מסוימת).

མེད་པ།

mepa

ཡིད་པ།

yupa

མིན་པ།

minpa

ཡིན་པ།

yinpa

7. המשגות (קון טק) יכולות להתייחס למהות האובייקט עצמו, או לתכונה מסוימת של האובייקט. הבא דוגמה לכל אחד מן המקרים עבור הראשונה מבין ארבע האמיתות הנצליות (מסלול טיבטי – הבא גם את שם העיקרון בטיבטית).

כאשר ממשיגים את המהות של הראשונה מבין ארבע האמיתות של האריה, אנו אומרים פשוט "האמת של הסבל". כאשר ממשיגים את תכונתה העיקרית של אמת זו אנו אומרים "כל אדם צריך לראות שהאמת של הסבל חלה עליו".

ངོ་བོ་ལ་ཀུན་བཏགས་པའི་ཀུན་བཏགས།

ngowo la kuntakpay kuntak

ཁྱད་པར་ལ་ཀུན་བཏགས་པའི་ཀུན་བཏགས།

kyapar la kuntakpay kuntak

קורס ACI מספר 15: כוונתו האמיתית של הבודהה

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 5

1. למה מתייחס הביטוי "התוצאה של חילופי הדברים"? (מסלול טיבטי – הבא גם את הביטוי בטיבטית).

הביטוי "התוצאה של חילופי הדברים" מתייחס ל"רווח" או ל"מסקנה" שהבודהיסטוּוה פארמארטה סאמודגאטה Paramarta Samudgata מפיק מחילופי הדברים שלו עם לורד בודהה, בעקבות שאלתו למה הוא התכוון כאשר נראה היה שהוא סותר את עצמו, במיוחד בזמן הסיבוב השני של גלגל הדהרמה. התוצאה היא שהבודהיסטוּוה הגיע להבנה שלורד בודהה השתמש בדיבור מושאל במהלך הסיבוב הראשון והשני של גלגל הדהרמה, והתכוון מילולית למה שאמר בסיבוב השלישי של גלגל הדהרמה.

གུབ་དྲུད་ཀྱི།

drupdun

2. ציין את שלושת הסיבובים המפורסמים של גלגל הדהרמה ושלושת הכינוסים הגדולים, ופרט: א. מהי התקופה העיקרית בה הם ניתנו, ב. איפה הם ניתנו בעיקר, ג. למי הם ניתנו, בעיקר, ד. מה היה הנושא הבסיסי שלהם, וה. לפי "התוצאה של חילופי הדברים", מה הייתה השקפתם לגבי הקיום או ההיעדר של טבע עצמי לדברים.

א. הסיבוב הראשון של גלגל הדהרמה

תקופה: בעיקר בראשית התקופה בה הבודהה לימד

שם: סיבוב גלגל הדהרמה על ארבע האמיתות הנמצלות

བདེན་བཞིའི་ཚེས་འཁོར།

denshiy chunkor

מקום: סרנת, ליד ורנסי

འཕགས་ལྷ་ས།

waranasi

קורס ACI מס' 15, תשובות לשיעורי בית, שיעור 5, המשך

תלמידים: מתרגלים של הדרך הנמוכה, המאזינים

ཉན་ཐོས་ཐེག་པ།

nyentu tekpa

נושא: ארבע האמיתות הנאצלות

འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི།

pakpay denpa shi

השקפה: כל דבר שקיים, קיים לפי הגדרה

ཚོས་རྣམས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ།

chunam ranggi tsennyi kyi druppa

ב. הסיבוב השני של גלגל הדהרמה –

תקופה: בעיקר באמצע תקופת הוראתו של הבודהה

שם: סיבוב הגלגל על כך ששום דבר לא קיים לפי הגדרה

མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཚོས་འཁོར།

tsennyi mepay chunkor

מקום: פסגת הנשרים, ברג'הגירה

བྱ་ཚོད་ཕུང་པོའི་རི།

jagu pungpoy ri

תלמידים: מתרגלים של הדרך הגדולה

ཐེག་ཚེན།

tekchen

נושא הלימוד הבסיסי: ריקות

སྟོང་པ་ཉིད།

tongpa nyi

קורס ACI מס' 15, תשובות לשיעורי בית, שיעור 5, המשך

השקפה: שום דבר קיים אינו קיים לפי הגדרה

ཚོས་རྣམས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ།

chunam ranggi tsennyi kyi ma druppa

ג. הסיבוב השלישי של גלגל הדהרמה –

תקופה: בעיקר בסוף תקופת ההוראה של הבודהה

שם: סיבוב הגלגל של ההבחנות הדקות

ལེགས་ལྷུང་ཚོས་འཁོར།

lekchey chunkor

מקום: ויישלי

ཡངས་པ་ཅན།

yangpachen

תלמידים: מתרגלים של כל הדרכים

ཐེག་པ་ཐམས་ཅན།

tekpa tamche

נושא: שלושת המאפיינים

མཚན་ཉིད་གསུམ།

tsennyi sum

השקפה: חלק מהדברים קיימים על פי הגדרה, חלק לא, ויש לעשות הבחנות דקות ביניהם

ཚོས་རྣམས་ལ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་མ་གྲུབ་ལེགས་པར་བྱ།

chu nam la ranggi tsennyi kyi drup madrup lekpar che

3. לפי אסכולת רק תודעה, איזה מבין שלושת הסיבובים של גלגל הדהרמה (שנקראים גם "קבוצות של סוטרות") נאמרו כפשוטם, ואילו הם דיבור מושאל, שדורש אינטרפרטציה? ומה לפי אסכולת דרך האמצע? נמק!

א. אסכולת רק תודעה

שני הראשונים הם דיבור מושאל והשלישי פשוט, כי אין זה נכון שכל הדברים קיימים לפי הגדרה, וגם אין זה נכון ששום דבר לא קיים לפי הגדרה; יש כאלה ויש כאלה; כך שהלימוד היחיד שהוא פשוט הוא זה (הסיבוב השלישי) שבו לורד בודהה עשה הבחנות אלו.

ב. אסכולת דרך האמצע

את הראשון והשלישי אין לקחת כפשוטם, אלא רק את השני, כיוון שנכון ששום דבר אינו קיים לפי הגדרה (כפי שנאמר בסיבוב השני), ולא נכון שהכול קיים על פי הגדרה (כפי שנאמר בסיבוב הראשון), או שחלק מהדברים קיימים על פי הגדרה ואחרים לא, (כפי שנאמר בשלישי). אולם יש לזכור שלפי אסכולה זו "פשוט" פירושו כל לימוד שבו לורד בודהה התייחס בבירור לריקות, ו"דרש" הוא כל שאר הלימוד שבו הוא לא עשה זאת.

4. מהם ארבעת הביטויים שבהם משתמש הבודהיסטווה פאראמארטה סאמודגאטה להביע את העובדה ששני הסיבובים הראשונים של גלגל הדהרמה הם דרש (לפי השקפת אסכולת רק תודעה)?

הוא אומר ש"יש בהם משהו גבוה יותר", ש"הם משאירים פתח", ש"יש להמשיך ולפרשם", וש"הם יכולים לשמש כבסיס לוויכוח".

5. בהקשר של "ביאור הכוונה האמיתית", מהו הקריטריון האמיתי לקבוע באם משהו שייך לדרך הנמוכה (היניאנה) או לדרך הגדולה (מהייאנה)?

הקריטריון הוא אם השקפתם על ריקות שייכת לשתי האסכולות הנמוכות יותר של הודו העתיקה (אסכולת האבידהרמה או החוכמה הגבוהה ואסכולת הסוטרסטים, או זו של הלוגיקה ותורת התפיסה) או שהיא שייכת לשתי האסכולות הגבוהות יותר (רק תודעה ודרך האמצע).

6. מהו הדימוי שאליו מתייחסים בביטוי "גלגל הדהרמה"? הסבר. (מסלול טיבטי - תן את השם בטיבטית והסבר בעברית).

הגלגל מתייחס לגלגל היקר של "מלך העולם בעל הגלגל". בביאורים למנחת המנדלה, גלגל זה מתואר כבעל קוטר של כ-3000 ק"מ; הוא מעין ספינת חלל שיכולה לעבור כ-800,000 ק"מ ביום, ונושאת את המלך וארבעת חילותיו לכל מקום שדרוש בכל ארבע היבשות, ומאפשר לו לשמור על שליטה בעולם. באופן דומה, התובנות הרוחניות שאנו רוכשים כאשר מלמדים אותנו דהרמה - במיוחד אלו של דרך הראייה וראייה ישירה של ריקות - מאפשרות לנו לכבוש שטחים רוחניים חדשים במהירות וביעילות. את חלקיו השונים של הגלגל משווים גם לדרך בת שמונת החלקים של בעלי התובנות.

འཕྲིན་ལོན་པའི་གླིང་གི་རྒྱལ་པོ་འཕྲིན་ལོན་པོ་ཆེ།

korlu gyurway gyalpoy korlo rinpoche

קורס ACI מס' 15, תשובות לשיעורי בית, שיעור 5, המשך

7. מהם שני הסוגים הקלאסיים של "גלגלי הדהרמה"? (מסלול טיבטי, בטיבטית).

"גלגל הדהרמה שהוא לימוד" מתייחס ללימוד פיזי, בין בכתב ובין בע"פ. "גלגל הדהרמה שהוא תובנות" מתייחס לתובנות הרוחניות שאנו משיגים מלימוד הדהרמה, במיוחד לראייה הישירה של ריקות על דרך הראייה.

ལུང་གི་ཚུལ་འཁོར།

lunggi chunkor

ཏོག་པའི་ཚུལ་འཁོར།

tokpay chunkor

8. מה פרוש הביטוי "לסובב את גלגל הדהרמה"?

לורד בודהה או כל מורה קדוש אחר מלמד את גלגל הדהרמה שהוא לימוד, וע"י כך מעורר בתלמידים את גלגל הדהרמה שהוא תובנות, וזה ממשיך מדור לדור.

קורס ACI מספר 15: כוונתו האמיתית של הבודהה

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 6

1. כאשר אנו מתייחסים לסיבוב הראשון של גלגל הדהרמה כמשהו שיכול להיות דרש או פשט, האם המדובר בכל לימוד שלורד בודהה נתן במשך תקופה ההתחלתית של הוראתו? הביאו דוגמה להסביר מדוע כן או מדוע לא (מסלול טיבטי - הסבירו בעברית והביאו את הדוגמה בטיבטית).

איננו מתייחסים לכל לימוד שלורד בודהה נתן במשך התקופה ההתחלתית של הוראתו, שכן היו באותה תקופה לימודים שאין צורך לבדוק אם הם פשט או דרש. למשל, ההנחיה לקבוצה של חמשת התלמידים הראשונים בוורנסי המפצירה בהם "הקפידו ללבוש את הגלימה התחתונה בעיגול מסודר".

ལྷ་ལྷོ་ལ་ཤམ་ཐབས་ལྷུ་མ་པོར་བགོ་བར་བྱུངོ། །ཞེས།

Nga de la shamtab dumpor gowar jao, she

2. כאשר אנו אומרים שהסיבוב האחרון של גלגל הדהרמה היה "פשט", האם אנו מתכוונים לכל מה שלורד בודהה לימד בחלק האחרון של הוראתו? הביאו דוגמה שתסביר מדוע כן או מדוע לא (מסלול טיבטי - הסבירו בעברית והביאו את הדוגמה בטיבטית).

שוב, אין הכוונה לכל מה שלורד בודהה לימד בחלק האחרון של הוראתו, כיוון שלא כל מה שלורד בודהה לימד באותה תקופה התייחס להבחנה בין מה שקיים לפי הגדרה ומה לא. לדוגמה, הלימוד שלורד בודהה נתן בסמוך לכניסתו לנירוונה הסופית, על התנהגות נאותה במנזר, שנקרא "הסיכום של מוסר הנדרים".

འདུལ་བ་མཛོར་བསྐྱུས་རྩང་མཐུན་དུ་བྲགས་པ།

dulwa dordurung tundu drakpa

3. מנה שלוש מטרות שהיו לסוטר "ביאור הכוונה האמיתית" כאשר טרחה לחלק את שלושת הסיבובים של גלגל הזהרמה לקטגוריות של פשט ודרש.

א. מטרת הסוטר למנוע בעדנו מלקחת באופן מילולי את הטענות הכוללניות שכל הדברים קיימים לפי הגדרה או ששום דבר לא קיים לפי הגדרה.

ב. הסוטר באה ללמד אותנו שהמשגות אינן קיימות לפי הגדרה, אבל דברים מותנים וטוטליות אכן קיימים לפי הגדרה.

ג. הסוטר מנסה לתת לנו דרך יעילה להבין ריקות, ע"י שימוש בשלושת המאפיינים: העובדה שלדברים מותנים אין המשגות או תוויות מסוימות שממילא אינן קיימות לפי הגדרה, היא הריקות או הטוטליות של דברים.

4. ג'ה צונגקפה עשה מאמץ ניכר להפריך את הדעות של טיבטים מסוימים ששלושת סיבובי גלגל הזהרמה היו כולם פשט. אותם הוגים אפילו קיבלו כפשטם את דבריו של לורד בודהה (שנאמר, בעצם, כדי למשוך קבוצות מסוימות של לא-בודהיסטים), שבהם אמר שלדברים יש טבע עצמי מסוים. על פי טענתם, לאיזה אובייקט התכוון לורד בודהה בדבריו אלו, ומהי טעות נפוצה בהבנת אובייקט זה? (מסלול טיבטי - הביאו את שם האובייקט בטיבטית).

אנשים אלו מאמינים שלורד בודהה התייחס ל-"מהות של מי שהלכו לכך", או ל-"טבע הבודהה" שיש לכל יצור. זוהי בעצם בעיקר הריקות של התודעה שלנו, הפוטנציאל שמאפשר לנו לראות יום אחד את התודעה שלנו כמוארת. טעות נפוצה היא לחשוב שהכוונה של טבע או של פוטנציאל זה היא שיש איזה בודהה בתוכנו שכבר קיים איכשהו, ושעלינו פשוט לגלותו. קל לגלוש מכאן לטעות של אמונה שיש לנו איזה טבע עצמי שקיים מצד עצמו.

དེ་བཞིན་གཤམ་གྱི་སྤོང་པོ།

deshin shekpay nyingpo

5. מה עמדת הסוטר שנקראת "הסוטר של מלך מילות הסוד" בנוגע לסדר האמיתי של שלושת הסיבובים של הגלגל? (מסלול טיבטי - הביאו את שם הסוטר ואת הסדר בטיבטית).

סוטר זה מניחה שלורד בודהה לימד מן הקל אל הכבד, כלומר שבין שלושת הסיבובים של גלגל הזהרמה, כל אחד גבוה יותר מקודמו, ולכן, לפי סוטר זה, הסדר הוא:

- א. סיבוב הגלגל שבו לורד בודהה לימד את ארבע האמיתות הנאצלות
- ב. סיבוב הגלגל שבו לורד בודהה עשה הבחנות בין מה שקיים לפי הגדרה ומה לא
- ג. סיבוב הגלגל שבו לורד בודהה לימד ששום דבר לא קיים לפי הגדרה

གཞུགས་གྱི་སྤོང་པོ།

sunggyel gyi do

བདེན་བཞིན་ཚཱ་འཁོར།

denshiy chunkor

ལེགས་པར་བྱེ་བའི་ཚཱ་འཁོར།

lekpar cheway chunkor

མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཚཱ་འཁོར།

tsennyi mepay chunkor

6. האם יש הבדל בין "התקופה האחרונה של הלימוד" וה"סיבוב האחרון של הגלגל"?
כן. הסיבוב האחרון של הגלגל מוגדר בעיקר לפי נושא הלימוד ולא לפי תקופה.

7. לאחר שהחליט שהגדרות יותר מפורטות של הסיבוב הראשון של גלגל הדהרמה עשויות להיות בעיתיות, מביא קדרוב טנפה דרגייה Kedrup Tenpa Dargye (1493-1568), מחברם המהולל של ספרי הלימוד של המנזר הטיבטי סרה מי, הגדרה כללית ומבהירה ביותר של הסיבוב הראשון של גלגל הדהרמה. רשום אותה כאן (מסלול טיבטי, בטיבטית).

ההגדרה היא: "סוטרן של הדרך הנמוכה, השייכת לאחד משלושת הסיבובים של גלגל הדהרמה". את המילים "שלושת הסיבובים של גלגל הדהרמה" יש לפרש כאן כמתייחסות לסיבובים ההיסטוריים; ו "הדרך הנמוכה" יש לפרש כ"מיועדת לאלו שמסוגלים להבין חוסר עצמיות רק לפי הפרוש הפשוט יותר".

འཁོར་ལོ་གསུམ་པོ་གང་རུང་དུ་གྱུར་པའི་ཐེག་དམན་གྱི་མདོ།

korlo sumpo gang rung du gyurpay tekmen gyi do

8. כיצד, אם כן, מבחין קדרוב טנפה דרגייה בין תלמידים שעבורם סובב הבודהה את הגלגל השני, ואלו שעבורם הוא סובב את הגלגל השלישי?

ההבחנה מבוססת על הנקודה: האם הם מרגישים צורך לפרש את המשמעות של חוסר עצמיות כפי שלומדה בסיבוב השני, תוך הסתמכות על חיבורים כמו "הפרק שביקש הבודההיסטווה פאראמארטה סאמודגאטה".

9. הסוטר העיקרית של אסכולת רק תודעה, שנקראת "ביאור הכוונה האמיתית של הסוטרות", אומרת שהתלמידים שעבורם ספציפית ניתן הלימוד של הסיבוב השלישי של גלגל הדהרמה, הם "אלו שעל, באופן מושלם, על כל אחת מהדרכים השונות". לכאורה משתמע מכך שהלימוד של הסיבוב השלישי ניתן עבור תלמידים של הדרך הגדולה ושל הדרך הנמוכה כאחד, מה שנראה כסתירה. כיצד מסביר קדרופ טנפה דרגי נקודה זו?

קדרופ טנפה דרגייה מחלק את קהלי היעד באופן הבא:

- א. אלו המסוגלים לתפוס את החלוקה לשלושה מאפיינים אך ורק ביחס להעדר טבע עצמי ליצורים חיים, כפי שזה הוצג בסיבוב הראשון של גלגל הדהרמה.
- ב. אלו המסוגלים לתפוס את החלוקה לשלושה מאפיינים בהקשר של היעדר טבע עצמי של כל דבר, כפי שהוסבר בסיבוב השני של גלגל הדהרמה, ללא צורך בהסבר נוסף כגון זה שניתן ב-"פרק שביקש הבודהיסטויה פאראמארטה סאמודגאטה".
- ג. אלו המסוגלים לתפוס את החלוקה לשלושה מאפיינים ביחס להעדר טבע עצמי של אובייקטים כפי שזה הוצג בסיבוב השני, אבל רק אם יינתן להם ההסבר הנוסף שכלול ב-"פרק שביקש הבודהיסטויה פאראמארטה סאמודגאטה". מכיוון שאלו השייכים לקבוצה זו אכן מסוגלים להבין את תוכן הלימוד של הסיבוב השני בעזרת התוספת, נובע מכך שהם בוודאי גם מבינים את הלימוד של הסיבוב השלישי, ובמובן זה הם תלמידים גם של הדרך הגדולה וגם של הדרכים הנמוכות.

קורס ACI מספר 15: כוונתו האמיתית של הבודהה

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 7

1. מי היה המחדש שהחיה את אסכולת רק תודעה בעולמנו? על איזה ספר הוא התבסס, וכיצד אנו יודעים שהתבסס על ספר זה?

המחדש הגדול של אסכולת רק תודעה היה מאסטר אסאנגה. הוא התבסס על "ביאור הכוונה האמיתית", ואנו יודעים זאת מכיוון שהוא התייחס לספר זה לפחות חמש פעמים בספרו "האוסף", וכן בספרו "רמות הבודהיסטיות" ובעבודותיו האחרות.

2. מחדש זה מביא את המשמעות של הכך (ריקות) בעיקר באמצעות תיאור של שתי הקיצונויות וכיצד להימנע מהן. מהם מצבי התודעה שאחוזים בשתי קיצונויות אלו? (מסלול טיבטי, בטיבטית).

א. הפעולה של "לבדות או להגזים דברים", כלומר לחשוב שמשוהו קיים, או שיש לו איכות מסוימת, שבעצם אין לו.

འདྲིམ་པ་

dron dok

ב. הפעולה של "המעטה של דברים", שמשמעותה לחשוב שמשוהו שאכן קיים, או שיש לו איכות מסוימת, לא קיים או שאין לו אותה האיכות.

བསྐྱར་འདྲིམ་པ་

kurndep

3. הסבר את ההבדל בין הקיצונויות ובין ההשקפה שמאמצת את הקיצונויות (מסלול טיבטי - תן גם את המילה הטיבטית לקיצונויות).

באופן טכני, קיצונויות היא מה שההגזמה או ההמעטה אחוזים בו - ולכן כלל אינה קיימת. לפי אסכולת רק תודעה, למשל, שתי הקיצונויות שאינן קיימות מיוצגות ע"י המשגה (קון טק) שקיימת לפי הגדרה, או דבר מותנה שאינו קיים לפי הגדרה. ההשקפה שמאמצת את הקיצונויות תאמין בקיום אחת או יותר מהקיצונויות.

ཏཱ་

ta

4. הסבר במשפט קצר כיצד רואה דרך האמצע את שתי ההשקפות הקיצוניות (מסלול טיבטי, בטיבטית).
הגזמה זה לטעון שאם משהו קיים, הרי שהוא חייב להיות קיים לפי הגדרה, והמעטה זה לטעון שאם משהו לא קיים לפי הגדרה, אזי הוא אינו יכול להיות קיים כלל.

ཡོད་ན་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྲིས་གྲུབ་དགོས།

yu na ranggi tsennyi drup gu

རང་གི་མཚན་ཉིད་གྲིས་མ་གྲུབ་ན་མིང་དགོས།

ranggi tsennyi kyi madrup na me gu

5. תאר את המחשבה הספציפית שבה אחוזה ההשקפה של בדיה או הגזמה, לפי אסכולת רק תודעה (מסלול טיבטי, בטיבטית).

זוהי האמונה שהמשגה (כגון העובדה שהילד ששמו טאשי הוא מה שהשם "טאשי" מתייחס אליו) יכולה להתקיים לפי הגדרה - מצידה היא, באמצעות זהות ייחודית משלה.

ཀུན་བརྟགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྲིས་ཡོད་པར་འཇིན་པ།

kuntak ranggi tsennyi kyi yupar dzinpa

6. כיצד ניתן, לפי אסכולת רק תודעה, לעזור למישהו לוותר על ההשקפה הקיצונית של בדיה או הגזמה?
ע"י שמראים להם שלשום אובייקט שהוא אין המשגות שקיימות באופן אולטימטיבי.

7. לפי אסכולת רק תודעה, מה גורם לקיצוניות של הגזמה או בדיה?
בקיצור, זוהי הנטייה להחזיק דברים כבעלי טבע עצמי, כלומר בורות.

8. תאר את המחשבה שלפי אסכולת רק תודעה מחזיקים בה בעלי ההשקפה שממעיסה (מסלול טיבטי, בטיבטית).

זה להאמין שדבר מותנה או טוטליות יכולים שלא להיות קיימים לפי הגדרה.

གཞན་དབང་ཡོངས་གྲུབ་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྲིས་མ་གྲུབ་པ།

shenwang yongdrup ranggi tsennyi kyi madruppa

קורס ACI מס' 15, תשובות לשיעורי בית, שיעור 7, המשך

9. כיצד ניתן, לפי אסכולת רק תודעה, לעזור למישהו לוותר על ההשקפה הקיצונית של המעטה?

יש להראות להם שאילו דברים מותנים, למשל, לא היו קיימים לפי הגדרה, אזי הם לא היו יכולים להתקיים בכלל; ואם אינם קיימים בכלל אז אין על מה להחיל את ההמשגות, ואז גם ההמשגות לא יכולות להיות קיימות.

10. מי, לפי אסכולת רק תודעה, מחזיק בקיצוניות של המעטה?

הם אומרים שאלו אנשי אסכולת דרך האמצע, שטוענים ששום דבר אינו קיים לפי הגדרה, ובכך למעשה שוללים את הקיום של דברים מותנים ושל טוטליות.

קורס ACI מספר 15: כוונתו האמיתית של הבודהה

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 8

1. מהו "האולטימטיבי", לפי אסכולת דרך האמצע (נקרא גם "אמת אולטימטיבית" או "מציאות אולטימטיבית") (מסלול טיבטי, בטיבטית).

הם אומרים שהאולטימטיבי, או האמת האולטימטיבית, מתייחס לריקות, שלפי אסכולה זו היא העובדה שלשום אובייקט קיים אין טבע עצמי.

ཚཱ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ནི་དོན་དམ་བདེན་པ་ཡིན།

chu tamche kyi ngowonyi mepa ni dundam denpa yin

2. האם לפי אסכולת דרך האמצע יש הבדל בין משהו שהוא אולטימטיבי ומשהו שקיים באופן אולטימטיבי? הסבר (מסלול טיבטי, ענו בטיבטית).

כשהם אומרים שמשהו הוא "אולטימטיבי", הם מתכוונים שהדבר קיים כמציאות אולטימטיבית, או כאמת. כשהם אומרים שמשהו "קיים באופן אולטימטיבי", הם מתכוונים שהדבר קיים מצידו הוא, או קיים לפי הגדרה, ולפי אסכולה זו דבר כזה לא קיים.

དོན་དམ་བདེན་པར་ཡོད་པ།

dundam denpar yupa

དོན་དམ་པར་ཡོད་པ།

dundampar yupa

3. כיצד מתארת אסכולת דרך האמצע מציאות כוזבת? (מסלול טיבטי: שם בטיבטית ותאור בעברית).

הם אומרים שמציאות כוזבת היא מציאות שמכזבת למצב תודעה מסוים, (שנקרא מצב תודעה כוזב). מציאות זאת נקראת "כוזבת" כי היא נתפסת באופן מסוים (כבעלת קיום עצמי) אבל באמת היא משהו אחר (השלכה שכפויה עלינו ע"י הקארמה שלנו).

ཀུན་ལྗོ་བ་བདེན་པ།

kundzob denpa

ཀུན་ལྷོ་བཤེན།

kundzob

4. כיצד מתארת אסכולת רק תודעה את ההבדל בין "מציאות כוזבת" ו"מציאות אולטימטיבית"?
הם אומרים שכל דבר שקיים לפי הגדרה (כלומר דברים מותנים וטוטליות) הוא דוגמה למציאות אולטימטיבית. הם אומרים שכל דבר שאינו קיים לפי הגדרה (כלומר, המשגות) הוא דוגמה של מציאות כוזבת.

5. הסבר כיצד מתארת קבוצת המסקנה של דרך האמצע את המשמעות של "קיום כאובייקט חיצוני".
הם אומרים שאובייקטים פיזיים שאינם כלולים בתוכנו (כגון עצים או קולות חיצוניים) קיימים כאובייקטים חיצוניים; דברים כגון הזרועות שלנו אינם אובייקטים חיצוניים, כי הם דברים פיזיים שכלולים בנו.

6. הסבר כיצד שתי האסכולות הנמוכות – החוכמה הגבוהה (אבידהרמה) והסוטריסטים - מסבירות את המשמעות של "קיום כאובייקט חיצוני".

האסכולות הנמוכות אומרות שמהו קיים כאובייקט חיצוני אם הדבר מורכב מחלקיקים אטומיים פיזיים, שאינם ניתנים לחלוקה נוספת: חלקיקים פיזיים שאין להם צדדים. במושג "אטומי" הם כוללים דברים שלא ניתנים לחלוקה נוספת באופן מנטאלי, ודברים שאינם ניתנים לחלוקה מבחינת הזמן – משהו שנמשך פרק זמן קצר לאין שיעור.

7. ניתן לחלק את אנשי החלק התחתון של אסכולת דרך האמצע (העצמאיים או סוטנטריקה) לשני מחנות פילוסופיים. מהם? (מסלול טיבטי, בטיבטית).

ניתן לחלקם לכאלו שבאמונות מסוימות נוטים יותר לאסכולת הסוטריסטים (אלו הם "עצמאיים שנוטים לסוטריסטים") ולכאלו שנוטים יותר לאסכולת רק תודעה (אלו הם "עצמאיים שנוטים לתרגול" – שמם בא להם משום שאסכולת רק תודעה נקראת גם אסכולת התרגול המעמיק).

མདོ་ལྷོ་ལྷོ་པའི་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པ།

Do de chupay uma rang gyupa

ནལ་འབྱོར་ལྷོ་པའི་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པ།

nelnjo r chupay uma rang-gyupa

8. אחד ממחנות אלו מסביר בדרך אחרת את המובן של "קיום כאובייקט חיצוני". נקוב בשמם וציין מהי אמונתם.

העצמאיים שנוטים לסוטריסטים אומרים שדבר קיים כאובייקט חיצוני אם הדבר מורכב מחלקיקים פיזיים זעירים שאין להם צדדים שניתנים לזיהוי או לתפיסה.

9. לשאלה זו שני חלקים נפרדים.

א. למה מתכוונים אנשי אסכולת רק תודעה (ואלו של קבוצת העצמאיים של דרך האמצע שנוטים אליהם בנקודות כגון אלו) כשהם אומרים ש"שום דבר אינו קיים כאובייקט חיצוני"?

ב. למה מתכוונים אנשי קבוצת המסקנה והעצמאיים שנוטים אל הצד האחר כשהם אומרים שהראשונים טועים?

א. אנשי אסכולת רק תודעה מתכוונים רק שדברים אינם קיימים כאובייקטים חיצוניים באופן ששתי האסכולות הנמוכות יותר מתארות אובייקטים חיצוניים. הם לא טוענים שאין אובייקטים שהם חיצוניים לנו.

ב. אנשי קבוצת המסקנה והעצמאיים שנוטים אל הצד האחר אומרים שכאשר אנו דנים בקיומם או אי-קיומם של אובייקטים חיצוניים, איננו צריכים לדון במושג "חיצוני" כפי שזה מוצג ע"י שתי האסכולות הנמוכות.

10. למה מתכוונים אנשי אסכולת רק תודעה כשהם אומרים שהתפיסה התקפה שהיא הסובייקט שתופס אובייקט פיזי, והאובייקט הפיזי שנתפס על ידה, הם "מאותו החומר"? (מסלול טיבטי, תנו גם את השם הטיבטי לרעיון זה).

הם אינם מתכוונים שדברים פיזיים ודברים מנטאליים עשויים מאותו חומר, אלא שהסובייקט והאובייקט צמחו מאותו זרע קארמי.

གཞན་གྱི་ཚད་མ་རྒྱུ་ལས་དང་གཞན་གྱི་སྣང་བ།

suk dang sukdzin gyi tsema dzeshen gyi tongpa

11. הסבר את מקור השם של אסכולת רק תודעה.

ג'ה צונגקפה מסביר זאת בספרו "הארת הכוונה האמיתית". ראשית הוא מביא ציטוט מ"הסוטרות של הרמה העשירית" שאומרת "שלושת עולמות הקיום הללו הם רק תודעה", ואז הוא מסביר שהמשמעות האמיתית של "רק תודעה" כאן היא ש"התודעה היא הדבר העיקרי" שיוצר את העולם, ולא משהו פיזי או אלוהים בורא. הוא אומר שהביטוי "רק תודעה" הוא קיצור של "רק תודעה היא הגורם העיקרי". האופן שבו התודעה יוצרת את העולם הוא ע"י שהיא גורמת לנו לצבור קארמה, ולא שאנו ממציאים את העולם בכוח תודעתנו.

קורס ACI מספר 15: כוונתו האמיתית של הבודהה

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 9

1. לאחר שבחנו כיצד לדעתם של אנשי אסכולת רק תודעה לימד לורד בודהה ריקות, נעבור כעת לבחון את דעתם של אנשי החלק העצמאי של אסכולת דרך האמצע, שמבוססת על הרעיון של רמות שונות של חוסר עצמיות. רשום את דעתם באופן כללי, ואת שלושת חלקיה (מסלול טיבטי, בטיבטית).

אנשי החלק העצמאי של אסכולת דרך האמצע מדגישים את הרעיון של שלוש דרגות של העדר עצמיות: העדר עצמיות מעודן של אנשים, העדר עצמיות גם של דברים, והעדר עצמיות מעודן של דברים (שעל פי אסכולה זאת, הוא הריקות האמיתית).

བདག་མིང་སྤྱ་རགས་གསུམ།

dakme trarak sum

གང་ཟག་གི་བདག་མིང་སྤྱ་མོ།

kangsak gi dakme tramo

ཚོས་ཀྱི་བདག་མིང་རགས་པ།

chu kyi dakme rakpa

ཚོས་ཀྱི་བདག་མིང་སྤྱ་མོ།

chu kyi dakme tramo

སྟོང་ཉིད།

tongnyi

2. מהו הסוג של העדר עצמיות של אנשים שהוא גם עוד יותר משלוש הדרגות של העדר עצמיות של החלק העצמאי של אסכולת דרך האמצע? (מסלול טיבטי, בטיבטית).

עצמי או אדם שהוא בלתי משתנה, שלם ועומד בזכות עצמו. ניתן לתאר זאת בתור הדבר שאנו מכחישים כאשר אנו מדברים על העדר עצמיות גם.

རྟམ་གཅིག་རང་དབང་ཅན་གྱི་བདག་

takchik rangwangchen gyi dak

3. מיהם המתרגלים במסלול הראשון? לאיזו "מרכבה" הם שייכים? מהו ה"עצמי" שאת קיומו הם שוללים בתוכנה שהם משיגים? (מסלול טיבטי, בטיבטית).

המתרגלים במסלול הראשון הם "המאזינים", ששייכים למרכבה או לדרך הנמוכה. הם משיגים את התובנה שלאדם אין טבע עצמי של להיות עומד בזכות עצמו וממשי. לפי החלק העצמאי של אסכולת דרך האמצע, זהו תיאור של האובייקט שאינו קיים, שריקותו היא ההיעדר המעודן של טבע עצמי של אדם - הראשון מבין שלוש הדרגות של ריקות שהוזכרו לעיל.

ཉན་ཐེན།

nyentu

ཐེན་དམན།

tekmen

རང་རྒྱུ་ཐུཔེ་པའི་རྗེས་ཡིན་དུ་གྲུབ་པ།

Rangkya tupey dzeyu du druppa

4. מיהם המתרגלים במסלול השני? לאיזו "מרכבה" הם שייכים? מהו ה"עצמי" שאת קיומו הם שוללים בתוכנה שהם משיגים? (מסלול טיבטי, בטיבטית).

המתרגלים במסלול השני הם "הבודהות מכוח עצמם", ששייכים גם הם למרכבה או לדרך הנמוכה. הם משיגים את התובנה שדברים ריקים מטבע עצמי, במובן שלדבר פיזי ולתפיסה התקפה שתופסת אותו אין קיום נפרד (כלומר הם באים מאותו זרע קארמי). זוהי הדרגה השנייה של חוסר עצמיות: ההעדר הגס של עצמיות של דברים. סוג זה של ריקות, דרך אגב, אינו ריקות אמיתית לפי העצמאיים. "בודהות מכוח עצמם" מתייחס כמובן לאלו שיכולים להשיג נירוונה נמוכה בחייהם הנוכחים מבלי להסתמך על מדריך רוחני, אך זאת רק משום שהיו להם הרבה אלפים של מורים בחיים קודמים.

རང་གྲེལ།

rang-gyel

ཐེག་དམན།

tekmen

གཞུགས་དང་གཞུགས་འཛིན་གྱི་ཚད་མ་རྗེས་གཞན་གྱིས་སྣོང་བ།

suk dang suk dzin gyi tsema dze shen gyi tongpa

5. מיהם המתרגלים במסלול השלישי? לאיזו "מרכבה" הם שייכים? מהו ה"עצמי" שאת קיומו הם שוללים בתובנה שהם משיגים? (מסלול טיבטי, בטיבטית).

מתרגלים אלו הם הבודהיסטות ששייכים למרכבה או לדרך הגדולה, והם משיגים תובנה של ריקות אמיתית: העובדה שלשום אובייקט אין קיום אמיתי. זוהי הדרגה השלישית של העדר עצמיות, העדר עדין של עצמיות לדברים.

བྱང་སེམས།

jangsem

སྣོང་བ་ཉིད།

tongpanyi

ཚེས་ཐམས་ཅད་བདེན་པས་སྣོང་བ།

chu tamche denpe tongpa

6. מה המשמעות של "קיים באמת" לפי החלק העצמאי של אסכולת דרך האמצע? (מסלול טיבטי, בטיבטית).

באסכולה זו אובייקט קיים באמת כאשר הוא קיים מצדו הוא, באמצעות זהות ייחודית משלו, ולא (כפי שמגדירות האסכולות הנמוכות יותר) שאובייקט קיים אם הוא מופיע בפני תודעה שאינה משובשת [על ידי סמים או מחלה, למשל].

אובייקטים כאלה לא קיימים, והם אומרים שזו המשמעות האולטימטיבית של ריקות.

ལོ་ལཱ་ལ་སྒྲིབ་པའི་དབང་གིས་བཞག་པ་མ་ཡིན་པར་ཡུལ་རང་གི་སྤྱོད་
མོང་མ་ཡིན་པའི་བསྐྱོད་ལུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་གྲུབ་པ།

*lo nume la nangway wang gi shakpa mayinpar yul rang gi tunmong ma
yinpay du luk kyi ngu ne druppa*

7. למילה "ממשי" (בניגוד ל"מומשג") יש בספרים הגדולים של הבודהיזם חמש משמעויות שונות. הסבר אותן בקיצור (מסלול טיבטי, תנו גם את המילים הטיבטיות ל"ממשי" ול"מומשג").

- א. "ממשי" במובן של קיים באמת: כל דבר שקיים באמת, בניגוד לטבע עצמי שאינו קיים, ששתי הנטיות שמאמינות בטבע עצמי סבורות שקיים.
 - ב. "ממשי" במובן שיכול לבצע משהו, משהו מתפקד (למשל מכונת אמיתית ספציפית) בניגוד לזהות כללית, בלתי משתנה של דברים (האידיאה של "מכונת").
 - ג. "ממשי" במובן של יציב ובלתי משתנה, למשל מרחב ריק שלא נוצר, בניגוד לדברים משתנים.
 - ד. "ממשי" במובן של עומד בזכות עצמו: הדברים הפיזיים שמצב מנטאלי תופס והמצב המנטאלי שתופס אותם, בניגוד למושגים או שמות. בסופו של דבר מתייחסים כאן לדברים שיכולים לעלות בדעתנו בלי שנחשוב קודם על חלקיהם וניצור אותם מחלקיהם (לדוגמה, צבעים כמו אדום או המודעות של אדום) בניגוד לדברים שאנו יכולים לחשוב עליהם רק לאחר שחשבנו על חלקיהם ויצרנו אותם מחלקיהם (לדוגמה – האידיאה של "אדם ישראלי", מושג שנוכל ליצור רק לאחר שנחשוב על ראשו, זרועותיו, רגליו, וכו').
 - ה. "ממשי" במובן של קיום שעומד בזכות עצמו שאותו אנו שוללים כאשר אנו אומרים שאין "עצמי העומד בזכות עצמו", כגון אדם שאינו מותנה בחמשת המצבורים שלו או בחלקיו, ואשר הוא שולט בהם.
- "ממשי" בטיבטית הוא dze-yu ו"מומשג" הוא tak-yu.

ཇཙུ་ཡིད།	བཞག་པའི་དབང་།
dzeyu	takyu

8. קל לבלבל בין "אנשים של שלושת ההיבטים" בלימוד על השלבים בדרך להארה (לאם רים) ובין אנשים משלושת המסלולים שהוסברו קודם. תאר את ההבדל בין השניים. (מסלול טיבטי - תן את השמות בטיבטית והסבר את ההבדל בעברית).

בלימוד של הלאם רים, "אנשים של שלושת ההיבטים" מתייחס לחלוקה לפי היכולת הרוחנית או המוטיבציה, וכולל את הסוגים הבאים:

- א. אנשים שרוצים למנוע לידה בשלושת עולמות התחתונים, למען עצמם בלבד
- ב. אנשים שרוצים שלא להיוולד יותר באף אחד משלושת החלקים של סמסרה ולהגיע לנירוונה, למען עצמם בלבד

ג. אנשים שרוצים להימנע מלידה בכל אחד משלושת חלקי הסמסרה ולהגיע להארה מלאה, כדי שיוכלו לעזור לכל היצורים להשיג הארה מלאה גם הם.

"אנשים משלושת המסלולים" מתייחס לחלוקה לפי היכולת להבין ריקות, וכולל את הסוגים הבאים:

א. אלו ממסלול המאזינים, ששואפים להשיג את הנירוונה של מסלול זה, ואשר (לפי העצמאיים) יכולים לתפוס לכל היותר את ההעדר העדין של טבע עצמי של אנשים.

ב. אלו ממסלול הבודהות מכוח עצמם, ששואפים להשיג את הנירוונה של מסלול זה, ואשר (לפי העצמאיים) יכולים לתפוס לכל היותר את ההיעדר הגס של טבע עצמי של דברים.

ג. אלו ממסלול המהיינה, או הבודהיסטיות, ששואפים להשיג הארה מלאה למען כל היצורים, ואשר מסוגלים לתפוס ריקות אמיתית.

בספר הגדול על השלבים להארה (לאם רים צ'נמו) מציין ג'ה צונגקהפ שאלו ששייכים לשני המסלולים הראשונים הם אנשים מן ההיבט הבינוני.

ལྷོ་བུ་གསུམ།

Kyebu sum

ཐེག་པ་གསུམ།

Tekpa sum

9. קל לבלבל בין שלושת המסלולים ושלוש הדרכים שמוזכרות בכתבים, במיוחד מכיוון שבטיבטית אותה המילה משמשת לשניהם. הסבר את ההבדל (מסלול טיבטי: שמות שלושת הדרכים והסברן בטיבטית).

"שלושת המסלולים" מתייחס למסלול המאזינים, מסלול הבודהות מכוח עצמם, ומסלול הבודהיסטיות (מהייאנה).

"שלוש הדרכים" הן הדרך הנמוכה, הדרך הגדולה, ודרך היהלום (שנקראת גם דרך המילה הסודית). באופן טכני, דרך היהלום שייכת לדרך הגדולה, שמתחלקת ל-"החלק של הדרך הגדולה של תרגול השלמויות" ו-"החלק של הדרך הגדולה של תרגול דרך היהלום".

ཐེག་ཅམ་ན།

tekmen

ཐེག་ཚེན།

tekchen

རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ།

dorje tekpa

གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་ཐེག་པ།

sangngak kyi tekpa

ཕར་ཕྱིན་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ།

parchin gyi tekpa chenpo

གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ།

sangngak kyi tekpa chenpo

קורס ACI מספר 15: כוונתו האמיתית של הבודהה

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 10

1. כאשר שלושה יצורים מסוגים שונים מסתכלים על אותו האובייקט, הם רואים שלושה דברים שונים. האם יש לכל אחד מהם תפיסה תקפה או לא?

יש להם תפיסה תקפה, בהתאם לנסיבות הקארמיות שלהם.

2. ב-"תקציר הדרך הגדולה" נאמר: "לכל יצור, על פי סוגו, יש תפיסה שונה של אותו הדבר", ולכן "ניתן לומר שלדברים אין ממשות". האם פירושו של דבר שאין זה נכון לחשוב על דבר מסוים כאילו היה כך ולא אחרת? הסבר!

הטקסט "סקירה של דרך האמצע" טוען שאין זה נכון להסיק כך. דוגמה שמפריכה זאת היא שדוקטרינות רוחניות מסוימות מביאות לתוצאות של ממש, ואחרות לא.

3. אסכולת רק תודעה טוענת שיש דברים שקיימים מצידם הם, בעלי זהות ייחודית להם. החלק העצמאי של אסכולת דרך האמצע טוען שתפיסה של דברים מותנית בהופעתם מצידם הם בפני מצב מנטאלי שהוא, מצידו, אינו שגוי. מה טוענת קבוצת המסקנה של אסכולת דרך האמצע לגבי האופן שבו דברים קיימים? (מסלול טיבטי, בטיבטית).

הם טוענים שדברים קיימים כהשלכות בלבד, מצידנו אנו.

ཏོག་པས་པར་བཏགས་ཙམ།

tokpe par taktsam

4. מה אומר ג'ה צונגקפה לגבי עמדתו הוא בעניין זה? (מסלול טיבטי, בטיבטית).

בסיום חיבורו על אמנות האינטרפרטציה, ג'ה צונגקפה מצהיר בגלוי שהוא דוגל בלימוד של קבוצת המסקנה של דרך האמצע: "מי האיש בעולמנו שמבין דברים אלו, אשר לא יאמץ לעצמו את תורתו המצוינת של ארייה נרג'וניה?"

ལུ་ལྷོ་བ་ལུགས་བཟང་གཙོ་བོར་མི་འཛིན་སུ།

ludrup luksang tswor mindzin su

5. כאשר אנו אומרים שדברים הם אך ורק השלכות, האם פירושו של דבר שאנו יכולים להפוך כל דבר למה שהיינו רוצים?

לא ולא, מכיוון שההשלכות שלנו מוכתבות ע"י הקארמה שלנו.

6. האם העובדה שדברים הם השלכות בלבד פירושה ששמירת המוסר אינה חשובה?

להפך, היא נהיית עוד יותר חשובה, מכיוון שהשלכותינו מוכתבות ע"י מעשי העבר שלנו, טובים או רעים. מי שבאמת מבין ריקות מבין מייד ששמירת המוסר היא חיונית לאושרנו.

7. מדוע יש להצגה של קבוצת המסקנה של המשמעות של ריקות אימפליקציות חשובות במיוחד לדרכנו להארה?

מכיוון שדברים הם השלכות שלנו שמוכתבות ע"י קארמה מן העבר, הרי שאנו יכולים - אם נחיייה חיים עתירי חסד עוצמתי ויוצא דופן - להפסיק את ההשלכות של זקנה ושל מוות, להפוך למלאך טנטרי ולהיכנס לגן עדן טנטרי, עוד בחיים אלו.

8. **סוּטְרַת הַלֵב** אומרת שהמטרה האמיתית של הבודהיזם היא "להפסיק את התהליך של זקנה ומוות" באמצעות "הפסקת הבורות". האם אמירה זו היא פשט או דרש? אם היא פשט, אז מדוע לא נתקלנו במישהו שהפסיק את תהליך הזקנה והמוות?

אמירה זו היא פשט. הסיבה שלא נתקלנו באנשים כאלו היא מכיוון שאנו כמו זה שרואה את הנוזל כמים (ולא כמשקה האלים): טרם צברנו מספיק קארמה טובה לפגוש מישהו שהשיג מטרה זו.